

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E

Rujan/September 1986.

Broj 9 (74)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
ERSCHEINUNGSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Nitko ne krstari pustinjom sam

U ovom broju

- Što može zajedništvo? str. 1-2
- Iz hrvatske baštine str. 3-4
- Aktualni razgovor str. 4-5
- Za mlade str. 6-7
- San ljetne noći str. 8
- Iz naših misija str. 9-13
- Vijesti iz Naddušobrižničkog ureda str. 14
- Leibniz i šarena svijeća str. 15
- „Zmije i Hrvati“ str. 16

196. – puč u Panami. Zabranjen je svaki sastanak. Ograničena su prava na slobodu. Vojska osigurava mir u zemlji. To je svakidašnja slika u mnogim zemljama svijeta.

Ipak, u jednom predgrađu živi jedna zajednica. Godinama se okuplja u crkvi Krista Otkupitelja.

Na zidu iza oltara visi jedna vrlo zanimljiva slika. Naslikana je po želji zajednice a prikazuje jedan osamljen

kraj, pustinju, kroz koju se kreće veliko mnoštvo ljudi. U prednjem dijelu osamljen lik, mrtav čovjek, bez života, kao pijesak koji već dijelom pokriva mrtvaca.

U pozadini veliko mnoštvo ljudi. Jedva se vuku kroz pustinju. Mnogi drže djecu u naručju, drugi podupiru slabe i invalide. Na njihovim licima – to su svojstva stanovnika moderne Paname – svijetli nada. Putujuća zajednica – iz-

(nastavak na sl. str.)

Novozavjetni Božji narod – Crkva zove se i putnički, hodočasnički narod.

Na slici: sinjski vjernici na hodočašću u ramskoj kotlini odakle su im prijeđi prije 300. godina doselili.

PORTRETI

„Sviram, jer to lijepo zvuči”

Ovako je odgovorila **Irena Ivančić** kad sam je upitao zašto zapravo svira glasovir (klavir). „I drago mi je”, nastavila je, „da sama mogu izvoditi djela velikih majstora”. Uza sve svoje školske obaveze Irena nađe svaki dan barem jedan sat vremena za glasovir, za Chopina, Bacha, Beethovena, Mozarta... U tajnu glazbenog umijeća upućivala ju je kroz tri godine prof. Lea Dukarić. „I, napišite”, primjećuje Irenina majka Frank, „da je prof. Lea s njom zbilja majčinski postupala”. Sada o njenom glazbenom razvoju vodi brigu jedan njemački glazbeni pedagog. Kad se udruži volja, htijenje, rad i vježbanje i dobije roditeljska podrška, tada se puno napreduje. I stvarno, Irena već pomalo prerasta u pravog glasovirskog majstora. U svi-

ranju klasičnih komada ona jednostavno uživa. Deračina modernih hitova i buka iz disko-klubova idu joj na živce. Prava glazba pak oplemenjuje.

Irena je rođena (1974.) i krštena u Njemačkoj, u misiji Darmstadt. Prve dvije, tri godine provela je kod bake u Grabovici (Duvno). Kad se vratila u Darmstadt, pripovijeda njen otac Pero, i ugledala jednu staru kućicu, uskliknula je: „Evo moje kućice! Moja bakica i moja kućica!”

Na „Goethe-gimnaziji” u Frankfurtu (sada je u 7. razredu), Irena postiže izvanredne rezultate – u glazbenom prednjači pred svima. Kad završi gimnaziju kani dalje študirati. Ide i u dopunsku školu, ali njemački još uvijek govori bolje nego hrvatski. Majka se

Irena Ivančić

nesebično trudi da joj materinski jezik bude u svakom pogledu prvi jezik. Tako je i pravo!

Sudjelovanje u misijskim priredbama i redovito dolaženje na sv. Misu i vjeronauk za Irenu i njenu obitelj jest nešto po sebi razumljivo. U tom, u stopu za svojom sestrom, ide i njen brat Mate. „Učinit ćemo sve”, reče njen otac Pero, „da nam djeca mogu neometano učiti i razvijati se. Ja sam s petnaest godina počeo uzdržavati svoju obitelj. To mojoj djeci, Bogu hvala, neće biti potrebno. Nek ona budu sretnija i naprednija od nas!” Daj, Bože!

Iv.

(nastavak s prednje str.)

gubljeni pojedinac: „Nitko ne krstari pustinjom sam.”

Iz nedjelje u nedjelju ispod ove slike slavi se Euharistija. U ovoj slici sadržana je stvarnost zajednice predgrađa Panama-City. Tamo je rođena zajednica ljudi međusobno povezanih, jedan hodočasnički narod koji krstari u svom životu kroz pustinju svjestan činjenice da je onaj koji se osamio izgubljen. Samo zajedno stvara se put kroz pustinju prema boljem životu. To što je zajednica imala pred očima iz nedjelje u nedjelju, postalo je i žalosna stvarnost jednog listopada dana 1968. godine. Zabranjeno je bilo kakvo okupljanje. Zajednica se ipak sastajala i napisala pismo s porukom za predsjednika.

A kako predsjednik nije odgovorio, priredila je zajednica protestni marš s ciljem da smije ponovno birati vladu. Vojnici su bili iznenađeni disciplinom demonstranata i pustili su ih da idu pred predsjednika. Iznudili su od predsjednika da se u njihovoj gradskoj četvrti ponovno provedu izbori.

Hrabrost zajednice imala je odjeka za cijelu zemlju. Zajednica je postala simbol hrabrosti i građanske odgovornosti, a ujedno i znak nade.

„Nitko ne krstari pustinjom sam” – to je moto jedne, a i svake kršćanske zajednice, koja na svom putu prolazi pustin-

jom svijeta. Ona zna da je pojedinac izgubljen i ništa ne može saopćiti. Ali zajednica, koja se u vjeri i povjerenju okuplja oko Boga, daje snagu za put koji ujedno postaje nada za druge.

„Nitko ne krstari pustinjom sam” – zajednica je tamo, gdje nada prihvaća oblik ljubavi. Koncil naziva Crkvu hodočasničkim narodom Božjim.

Kao Izraelci tako i novozavjetni narod Božji, koji često zovemo Crkvom, putuje prema Obećanoj zemlji. Na tom putu često se pojavljuje i žeđa koja poput starozavjetne čežnje sanja o „egipatskim loncima punim mesa”. Ima mnogo toga na putu što Crkvu zaustavlja.

Popudbina ovoga naroda je kruh Euharistije: to je dar Kristov za sve koji su krenuli na put prema Bogu; to je hrana za vjerujuće.

I za nas ostaje pitanje hoćemo li biti hrabri i otvoriti se obećanju od Boga danom ili ćemo bit slični ljudima o kojima pjeva Vesna Parun:

„Ljudi su, kao biljke,
prepušteni prividu osame.
Kad ne mogu biti tragači i lovci,
umiru šutke
na gluhom zavijutku stubišta,
odakle ih mame
u popodnevnu šetnju još samo
psi i lutke.”

Zajedništvo – to je životni oblik djece Božje.

Jozo Župić

Urednikova riječ

Dragi čitatelji,

s malim zakašnjenjem, uglavnom zbog ljetnih dopusta, dolazi Vam u ruke ovaj rujanski broj „Žive zajednice”. Nadam se da će svatko u njemu naći ponešto zanimljiva i korisna. Život je poslije godišnjih odmora počeo teći svojim normalnim tokom. Želim Vam zato puno uspjeha u radu i obilje Božjeg blagoslova. Stranice našega lista otvorene su svim dobronamjernim suradnicima. Šaljite nam stoga svoje priloge: vijesti, razmišljanja, sugestije...

Očekujući još veću suradnju u „Živoj zajednici” prijateljski vas pozdravlja

Vaš urednik

fra Ignacije Vugdelija

Hrvatske knjige na izložbi „Biblioteca Palatina“ u Heidelbergu

Za čitatelje hrvatskog jezičnog područja, a osobito ze mnoge naše sunarodnjake koji će se ovog ljeta skobiti u Pfalzu, Baden-Württembergu ili u samom Heidelbergu u Zapadnoj Njemačkoj, bit će zanimljivo svratiti pažnju na mali hrvatsko-slovenski prilog veličanstvenoj izložbi knjižnice nazvane „Palatina“ u crkvi „Sv. Duha – Heiliggeist Kirche“ u Heidelbergu (8. VII – 2. XI 1986).

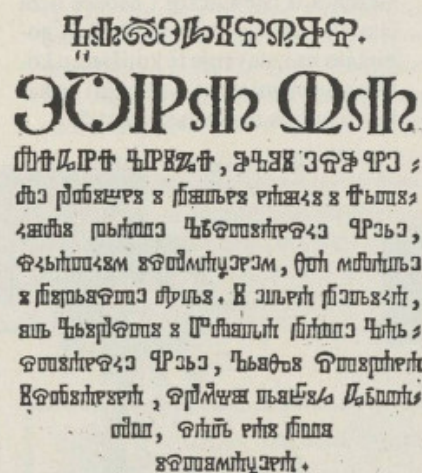
Za nas Hrvate stvar je još zanimljivija, jer neke od izloženih knjiga potječu iz vlasništva Matije Vlačića Ilirika, koje je on darovao svom prijatelju Achillu Pirminu Gasseru, liječniku, teologu i „sveznadaru“ iz Lindaua, što je ovaj svojom rukom i zabilježio na naslovnim stranicama. Imao je, naime, običaj da prigodom kojeg događaja u svojoj obitelji, knjigom obilježi njegovu važnost. Tako je na naslovnoj stranici glagoljskog Novog Zavjeta zabilježio da je knjigu primio od Matije Vlačića kad mu se rodila jedna kći.

Riječ je, dakle, o glagoljskom Novom Zavjetu u prijevodu hrvatskih protestantskih izdavača iz Uracha kod Tübingena (1562.-3.), malom glagoljskom katekizmu od istih izdavača (Tübingen 1561.) i o „Otrozhioj Biblii“, malom katekizmu slovenskog naslova, koje je u pet jezika – slovenskom, hrvatskom, njemačkom, latinskom i talijanskom uredio i izdao učenik Matije Vlačića Slovenac Krelj (Regensburg 1566.)

Na izložbi ćemo susresti još dva Vlačićeva djela: kritičko izdanje Novog Zavjeta, grčki i latinski, tzv. „Glossa compendiaria“, što je jedno od njegovih najznačajnijih egzegetskih djela (Basel 1570.), te Magdeburške Centurije, veličanstveno crkveno-povijesno djelo u 8 svezaka, tiskano i pripremljeno pod vodstvom Vlačićevim u Baselu (1559.-74.); i ovo djelo darovao je on prijatelju Gasseru što svjedoči njegova vlastoručna posveta.

Ovim hrvatskim vezama treba dodati još jednu. Jedan drugi naš sunarodnjak, Ivan Paštrić (1636.-1708.), bio je u Rimu profesor kontroverzističke teologije u Zavodu Kongregacije za širenje

vjere zvanom „Collegio Urbano“, urednik nekih liturgijskih glagoljskih izdanja i krajem tog stoljeća „pisac hebrejskog jezika“ u Vatikanskoj knjižnici. Kao poznavalac „ilirskog“, svog materinskog hrvatskog jezika, imao je u rukama gotovo sve poznate slavenske knjige koje su se tada nalazile u rimskim knjižnicama. Dokaz za to jesu i njegove mnogobrojne rukopisne bilješke

Der Catechismus / mit kurtzen anselegungen / Symbolum Achanasij, rind ein Predig von der krafft und würckung des rechten Christlichen Glaubens / in der Eröbatischen Sprach.

Novog Zavjeta u prijevodu hrvatskih protestantskih izdavača

Naslovna stranica Novoga zavjeta u prijevodu hrvatskih protestantskih izdavača

koje su trebale služiti za prepoznavanje tih zanimljivih knjiga svima onima koji nisu poznavali ni glagoljicu, ni cirilicu, ni koji od slavenskih jezika. Tako u „Otrozhioj Biblii“, dječjem katekizmu, nalazimo njegovom rukom i latinskim jezikom ispisan sadržaj cijele knjižice. Kardinal Bibliotekar Giovanni Mercati koji je po cijele dane, „pa i ned-

jeljom“, znao proboraviti nad knjigama u Vatikanskoj biblioteci, prepoznao je sitni Paštrićev rukopis i ispod njega zabilježio „m(anu) J(oannis) Pastritii“ – rukom Ivana Paštrića.

Imena Matije Vlačića Ilirika i Ivana Paštrića vraćaju nas povijesti knjižnice Palatine i njenoj sudbini vezanoj za Heidelberg i Rim.

Heidelberg, naime, ove 1986. godine slavi 600. obljetnicu osnivanja Sveučilišta. Godine 1386. „Izborni knez Ruprecht I“ osnovao je tu Univerzu kao treće njemačko sveučilište poslije Praga i Beča. Odatle mu danas i ime „Ruprecht-Karls-Universität“.

Uz Sveučilište rasla je i Knjižnica. Najprije su to bili priručnici profesora, a poslije pojave tiska i mnoštvo humanističke i „sveznaderske“ literature. Godine 1400. knez gradi „sveučilišnu crkvu“ s prikladnim imenom „Crkva Sv. Duha“. Od 1419. do 1622. na koru, iznad obiju lađa i dna crkve, bilo je smješteno oko 8000 svezaka tzv. Biblioteke Palatine; Palatina se naziva po latinskom imenu „Palatium“ za današnju njemačku pokrajinu Pfalz koje je pripadala heidelberškim knezovima.

U vrijeme Reformacije ti knezovi prelaze na protestantizam, ali i dalje ostaju strastveni bibliofili skupljajući brižno najvrednije knjige i rukopise do kojih su mogli doći. Zasluga pripada osobito knezu – „Kurfürstu“ – Ottheinrichu, koji se morajući dugo čekati da dođe na vlast, sasvim posvetio Knjižnici. Krajem šesnaestog stoljeća dijelom Palatine postaju i knjižnice obitelji Fugger i spomenuta knjižnica A.P. Gassera, Vlačićeva prijatelja. I Gasser i osobito naš Flacijus bili su pripadnici tzv. ortodokse luteranske struje. Odatle, ali ne samo odatle, i njihovo prijateljstvo i prigoda da su te naše knjige postale dio Palatine, knjižnice koja se naziva „majka svih njemačkih biblioteka“.

Početkom 17. st., tijekom tridesetogodišnjeg rata, Palatina postaje plijen Maksimilijana Bavorskog. Taj katolički vladalac, na želju pape Grgura XV, nastoji protestantima oduzeti i to „duhovno oružje“. Maksimilijan uspijeva ostvariti uvjete, a Grgur XV šalje po tom poslu Grka Leona Allaccijusa s ovlaštenjem i uputom: „Den ganzen

(nastavak na sl. str.)

Schatz sollst due nehmen – Trebaš uzeti svo blago". (Ovdje će opet biti zanimljivo spomenuti činjenicu da je naš Ivan Paštrić bio kasnije, od 1661. do smrti Allaccijusa 1669., njegov „allievo", tj. učenik-pomoćnik, danas bi se reklo tajnik u vrijeme dok je taj Grk bio upravitelj tiskare Kongregacije za širenje vjere ili „Propaganda Fide".) Allaccijus dolazi u Heidelberg krajem 1622., transport počinje 14. veljače 1623. i završava dolaskom u Rim i službenom predajom kustosu Vatikanske knjižnice Alemanniju 9. kolovoza te godine.

Svjesni vrijednosti Knjižnice, upravitelji Vatikanske biblioteke smještaju je u posebnu sobu i propisuju zabranu posuđivanja. Tek u novije vrijeme moguće je bilo služiti se svim tim svescima; iznositi ih izvan zidova knjižnice, do ovog događaja, bilo je nezamislivo.

Potaknut prigodnom obljetnicom i svjestan vrijednosti koja se nalazi u Vatikanu, upravitelj Sveučilišne knjižnice u Heidelbergu prof. Dr. Elmar Mittler, radio je od 1983. na ovom pothvatu. Naisao je na veliko razumijevanje Kardinala Bibliotekara Aloisa Sticklera, Austrijanca, koje je posredovao kod Sv. Oca i tako omogućio iznošenje knjiga i ostvarenje Izložbe na izvornom mjestu same Palatine, na koru Crkve Sv. Duha u Heidelbergu.

Otvaranje u samoj crkvi, koja je danas evangelička, bilo je 8. srpnja o. g. uz prisutnost spomenutog kardinala, prefekta Vatikanske knjižnice, o. Leonarda Boylea O. P. te predstavnika Sveučilišta i civilnih vlasti. Mogli smo biti svjedoci oduševljenja kojim Nijemci pristupaju ovom dijelu svoje povijesti i pažnje koju posvećuju tom velikom kulturnom blagu.

Izložba je podijeljena u 10 odjeljaka: osnivanje Palatine (A); povijest Sveučilišta (B); najdragocjeniji rukopisi (C); Reformacija (D); knjižnica dvorca izbornih knezova (E); knjižnica Ulricha Fuggera (F) – unutar te knjižnice nalazi se i Gasserova i u njoj naše hrvatske knjige; zlatono doba Palatine (G); prijevoz u Rim (H); rekonstrukcija jednog srednjovjekovnog skriptorija (S) i na koncu primjerci najznačajnijih „legatura", tj. uveza knjiga i rukopisa.

Tko se nađe u Heidelbergu ne bi trebao propustiti da pogleda izložbu, ali i katalog tiskan u 2 sveska „in folio" (stoji samo 58 DM!) koji će pomoći da se bolje

Socijalni je rad naporan i nezahvalan, ali duboko ljudski

U povodu objavljivanja knjižice „Najnovije promjene u pravima stranaca u Njemačkoj" s njenim autorom, prof. Ilijom Drežnjakom, socijalnim radnikom u Frankfurtu, razgovarao je urednik „Žive zajednice" o toj knjižici i o socijalnim problemima naših ljudi u S. R. Njemačkoj.

- Ilija, u posljednjem broju „Žive zajednice" najavili smo Tvoju brošuru „Najnovije promjene u pravima stranaca u Njemačkoj". Možeš li za čitatelja našega lista reći što Te je ponukalo na izdavanje te knjižice, u koliko si je primjeraka umnožio i na kakav je odjek naišla u javnosti?

– Veoma se često u svom poslu susrećem s ljudima koji iz ovog ili onog razloga ne dolaze do svojih prava koja im po zakonu pripadaju. To se događa najviše iz neznanja. Da bih što širem broju naših ljudi objasnio njihova prava iz svakidašnjeg života, napisao sam ovu brošuru i umnožio je u 2000 primjeraka s namjerom da je podijelim u Frankfurtu i okolici, dakle ljudima za koje ja radim. U mom poslu, za vrijeme satova primanja, dolazi jako mnogo ljudi upravo radi informiranja o svojim pravima. Ono što najviše pitaju, a i što je najvažnije za našeg čovjeka ovdje, obradio sam u toj brošuri od koje sam 1400 komada podijelio u Frankfurtu.

Naši socijalni radnici ne žale truda ni vremena da pomognu bratu čovjeku. Na slici: socijalni radnik Ilija Drežnjak sa strankom u svom uredu.

Ispravak

U posljednjem broju „Žive zajednice" (7–8, str. 2) krivo smo napisali da je otac Ivanke Vučak iz Sviba. Ne, on je rodom iz Ciste Velike. Ispričavamo se za ovu netočnost.

uoče vrijedni izlošci i da se sačuva svjedočanstvo na tu izuzetnu izložbu; tim više što je i to još jedan dokaz evropske, odnosno svjetske širine naših humanista poput Pavla Skalića, Jurja Klovica, braće Rittera-Vitezovića, Marulića, Franje Petrića i – evo ovdje – Matije Vlačića Ilirika Labinjanina.

o. Tomislav Mrkonjić OFM Conv.

Jasno da sam sebi tako natrpao još više posla, jer sada ljudi češće nazivaju i pitaju za razjašnjenje onoga što su pročitali. Mislim da je odjek jako pozitivan.

- Poznato je da se propisi, a ponekad i zakoni o strancima u S. R. Njemačkoj često mijenjaju i nadopunjuju. S druge strane svaka od saveznih pokrajina u ovoj zemlji ima glede stranaca svoje „osobitosti". Da li si Ti u svojoj knjižici o tome vodio računa i nije li možda Tvoja brošura prvenstveno namijenjena našim ljudima koji žive na području pokrajine Hessen?

- Kao što sam već napomenuo, ovu sam brošuru namijenio prvenstveno Frankfurtu i bližoj okolini, no od tridesetak tema koje sam obradio, 26 ih vrijedi za cijelu Njemačku. Ostatak se odnosi na različitosti u dozvolama boravka i radne dozvole, dovođenje obitelji iz domovine i sl. Početkom ove godine došlo je desetak novih propisa iz Bonna koji važe za sve pokrajine.

Istina je da se propisi često mijenjaju, pa bi bilo veoma poželjno da se „neki papir“ tiska barem dvaput godišnje o tim stvarima za cijelu SR Njemačku.

● Uspijevaju li naši ljudi, nakon dugih godina boravka u Njemačkoj, sami izlaziti na kraj s pravima i dužnostima, s paragrafima i formularima njemačkog zakona, propisa i odredbi o strancima ili im je još uvijek potrebna pomoć socijalnih radnika da postignu, tj. da ostvare svoje pravo?

- Pravni jezik kao i onaj službeni kojim se pišu dopisi često je kompliciran. Tako i formulari. Često ljudima ni Nijemci - radne kolege - ne mogu protumačiti što se želi u nekom dopisu ili kako se ispunja formular. Smatram da ima dosta ljudi koji su ušli u neki poseban način života i da uopće nemaju dodira s paragrafima, zabranama, kaznama i da nemaju problema te vrste. Ima pak nemali broj onih koji su svojom ili tuđom krivnjom zapali u probleme pravne vrste pa moraju često računati s pismima, formularima i slično. Nijemci su poznati po birokratskom načinu ophođenja. Stoga svaki čas šalju neka pisma. Ako se jezik ne razumije, a želi se nešto postići - liječniku objasniti simptome bolesti ili se žaliti protiv neke nepravde - najbolje je doći socijalnom radniku.

Ima i onih koji imaju na nešto pravo, ali ga iz neznanja ne koriste.

● Nadovezujući na Tvoj odgovor postavljam direktno pitanje: koja je prvenstvena zadaća socijalnog radnika pri karitasu danas? Je li „uredskom“ poslovanju socijalnih radnika „odzvono“, imaju li oni u svojim uredima što raditi i je li došlo vrijeme da iziđu iz ureda i počnu se više baviti raznim seminarima, organiziranjem obiteljskih vikenda, klubova liječenih alkoholičara, ovisnika o drogi i slično?

- Mi socijalni radnici i skrbnici godina smo, ili drage volje ili silom prili-

ka, gurani u ulogu javnog pisara - „öf-fentlicher Schreiber“, ili nekog priučnog pravničiča te prevodioca i posrednika kod vlasti. Nije ni to loše, ali bilo bi veoma opasno, kad bi nam to bio sav posao, tim više što je sve veći broj bespomoćnih, o kojima se nitko ne brine, pa ni oni sami.

To je slučaj s ovisnima o alkoholu. No, ima dosta i onih koji su nosili, ili nose, duže vremena breme svojih i tuđih problema pa su upali u neku psihičku maglu somatskih oboljenja. Stranci su inače u ovoj zemlji velika grupa s najmanje prava, ali i bez ikakve mogućnosti promijeniti nešto u tome. Stoga je jasno da tu dolazi do poteškoća svake vrste. Ne smijemo zanemariti i one tipično ljudske probleme: majka s djetetom ili supruga ostala na ulici jer ju je muž izbacio iz stana; djeca, maloljetnici, koji bježe iz kuće od roditelja nezadovoljni obiteljskom situacijom, ili taj revolt pokazuju na neki drugi način; ljudi koji već dugo vremena dobivaju novac od ureda za rad pa po cijeli dan ne znaju što će od dosade; pa bolesni koji bi trebali raditi ali ne mogu, a još nisu za penziju. Eto, dok je takvih i sličnih pojedinačnih, obiteljskih ili

grupnih problema, dotle će socijalni radnici sigurno imati što raditi. I klubovi i seminari i vikendi su jako zanimljiv način rada s ljudima. Možda bi trebalo sve ovo pametno u komponirati u svoj rad, pa nezanemariti ništa od toga.

Poznato je da se mi ne možemo tužiti da nam ljudi premalo dolaze na satove primanja. Isto tako je odaziv na seminarima i vikendima većinom dobar. To nije kod svih tako. Kolege Talijani imaju u mom gradu problema. Mnogo ih je zaposlenih, ali im ljudi ne dolaze. Godinama su se bavili samo alkoholičarima ili maloljetnim kriminalcima ne vodeći računa o svakodnevnom socijalnim potrebama ljudi. Sad im uredi zjape prazni.

Ja sam za to da još ne „odzvoni“ tipično uredskim poslovima. No, to mora biti samo jedan dio ukupnog posla. Treba uzeti u obzir i sve druge vidove socijalnog rada, koji je mnogostruk kao možda ni jedan drugi, koji je naporan i nezahvalan, ali koji je duboko ljudski, jer pokušava pomoći čovjeku i izgraditi čovjeka.

● Ilija, srdačna hvala za ovaj razgovor.

U hrvatskoj kat. misiji Mosbach iznenada je, 10.9.86., preminuo od klijenuti srca

dr. TOMISLAV JABLANOVIĆ

pomoćni sarajevski biskup i predsjednik Vijeća Biskupske konferencije za hrvatsku migraciju. Počivao u miru Božjem! O ovom velikom čovjeku izvijestit ćemo opširno u narednom broju.

Havarija reaktora

Ivo Karaula

Černobyle, što uradi, što Evropu svu zagadi?

Baš u ovom ljetu mira, tužna truba nam odsvira.

Ti otrovne zrake pusta, kad mir traže naša usta.

Kaži svijetu, što to znači, zašto zemlju svu ozračiti?

Zar ćeš mijenjat ljudsku sliku, nagrizaćuć genetiku.

Ili daješ opomenu, da se ljudi preokrenu.

Da centrale te ne prave od čeg sami gube glave.

Već se ljudma znaci daju, da ne prave što ne znaju.

Čovjek „hladno“ zna da stvori, al' s vrućim se teško bori.

Taj kvar opet dokaz daje da s ispitom čovjek pade.

Čovjek nikad velik nije da suzbije havarije.

Ti si dobar reaktore, dok su čvrste tvoje pore.

Energiju daješ žurno, al nažalost, nesigurno.

Par godina ljude griješe te poslije sve nas biješe.

Ti čim počesh da izdišeš, sve odreda ljude brišeš.

Velka glava što te dala, a kad prsneš, tad je mala.

Ne zna čovjek da te smiri, dok se taj tvoj otrov siri.

Nitko ne zna smest gorčinu, koju daješ u moždinu,

Nit je još gdje naučeno, liječit tijelo ozračeno.

Najbolje je prema tome, isključiti sve atome.

Treba tražit čim što prije, drugi izvor energije.

Nakon kvara reaktora, svak se proč atoma mora.

Hej, šefovi, dok vas ima, ne pušajte otrov dima.

Ne pušajte zbog svog uma: joda, cezij, stroncijuma.

ZA MLADE

Moj doprinos za biblijsku olimpijadu

Uzmimo, da netko nikada nije čuo o Indijancima. Tada je slučajno pogledao film „Indijanci sjeli uokrug“. Njihove oči uprte su u ukrašenu dugu lulu. Ta lula kruži od ruke do ruke. Svaki Indijanac poteže jedan dim i ispušta ga kroz nos u zrak. Što prepoznaje u tom naš gledalac? Samo ljude koji su sjeli uokrug i puše. Ali što se tu u stvari događa, on ne razumije.

Jer lula je jedan znak. Ona je znak za mir koji je upravo zaključen.

Ljudi ne mogu bez znakova živjeti. Stoga oni pripadaju svakidašnjici.

Kada ja ne kažem samo „Mama, hvala!“, nego joj i cvijeće dadem, tada taj znak cvijeća čini hvalu dubljom i radosnijom. Bez znakova mi ne možemo živjeti.

I mi kršćani također za naš život vjere imamo mnogo znakova. Mnogi od ovih znakova su već tisuće godina stari. Susrećemo ih u crkvama, u knjigama i preko televizije.

Primjer o luli mira govori nam da znak može djelovati samo onda kada je razumljiv.

Da li svaki ministrant zna zašto se namjenjuje tamjan kod svete Mise? Znakove imati i znakove poznavati je lijepo. Jednom nam znakovi više neće trebati. Kada Isus ponovno dođe i uzme nas u svoju slavu, tada će se znakovi utopiti u stvarnost koju do sada ni jedno oko nije vidjelo, ni uho čulo, ni srce zaželjelo. I upravo za ovu radost mi se pripremamo znakovima.

Živi Bog

Nitko Boga nije vidio. Kada ga je Mojsije jednom pitao, da li bi ga mogao vidjeti, Bog je rekao: „Ako bi ti mene vidio, morao bi umrijeti.“ Ali Bog se ipak dao prepoznati u riječima i znakovima.

Jedan Bog

Kružnica je okrugla. U sebi zatvorena. Ona pravi jedinstvo. Ona je nešto savršena. Zato je kružnica simbol Boga. Jer, Bog je jedini Bog. On je savršen. Ovaj simbol nam također govori kako je teško nešto o Bogu kazati. Naše riječi su siromašne i naši znakovi su siromašni.

„Čuj, Izraele! Jahve je Bog naš, Jahve je jedan! Zato ljubi Jahvu, Boga svoga, svim srcem svojom, svom dušom svojom i svom snagom svojom! Riječi ove što ti ih danas naređujem, neka ti se urežu u srce“ (Pnz 6,4-6).

Trojstveni Bog

Bog je jedan. Isto tako je istinito kazati, da Bog nije sam. On je „mi“ – jedan Bog u tri osobe. U ovog Boga smo mi kršteni:

„U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.“ Ove tri osobe su sasvim jedno u ljubavi. Bog je ljubav. To je najveće i najljepše što mi o Bogu možemo kazati. Kao simbol trojstvenosti primjenjujemo trokut. On pokazuje još jasnije nego kružnica siromaštvo našeg prepoznavanja (znanja).

„Jedanaestorica učenika odoše u Galileju, na goru gdje im je Isus odredio. Kad ga ugledaše, pokloniše mu se. A neki bijahu sumnjali. Tada im se približi Isus te im reče: „Dana mi je sva vlast, nebeska i zemaljska. Zato idite i učinite sve narode učenicima mojim! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga! Učite ih da vrše sve što sam vam zapovjedio! Ja sam s vama u sve vrijeme do svršetka svijeta“ (Mt 28,16-20).

Stvoritelj

Iz kružnice se pruža ruka. To govori: Bog, koji je u sebi samom savršen i sretan, poziva druga bića u život: svijet koji mi poznamo, zvijezde, sunce, zemlju i na zemlji bregove i mora i polja i rijeke, biljke i životinje i nas ljude.

„Ti stanuješ u nepristupačom svjetlu. Sve si stvorio, jer ti si Ljubav i porijeklo života.“

Vidi: Sir 42,15-25

Božje oko

U trokutu je jedno oko. Time se misli:

Bog gleda na svoja stvorenja. Premda je on za sebe savršen i nikoga ne treba, on ne ostavlja svoga djela.

On je okrenut prema svakom od nas ljudi, svakom pojedinom. Nijedan mu nije ravnodušan. „Jedno oko koje sve gleda, također što se događa i u tamnoj noći.“ Mnoge je strah, jer misle na oko Boga koji kažnjava. Mnogi bi se htjeli sakriti. Ali mi se trebamo veseliti, da Bog na nas gleda. Jer on nas ljubi.

Vidi: Sir 39,12-20

Duga

Duga je znak prijateljstva između Boga i čovjeka.

Mi poznamo povijest o Noi koji je u korabli bio spašen. Poslije velike poplave sklopio je Bog s Noom prijateljski savez. Kada mi vidimo dugu, trebamo na to misliti, da nam je Bog prijatelj. Trebamo misliti na to, da Bog nikada ne izdaje ovo prijateljstvo. Jer on je vjeran. Samo mi ljudi kidamo tu vjernost. Duga je također opomena da ostanemo vjerni u prijateljstvu s Bogom.

Vidi: Post 9, 8-17

Gorući grm

Grm sav u plamenu, a ipak ne izgara. To je znak koji nam je sam Bog dao. Iz gorućeg grma Mojsije je čuo glas: „Ja sam Bog tvoga oca; Bog Abrahamov, Bog Izakov, Bog Jakovljevi.“

Biblijska olimpijada 1987. god. održat će se na temu „Liturgija i njeni simboli“

AFORIZMI

Onaj tko se može diviti i ljubiti spada među blagoslovljene ljude. M. Hausmann

Dobri prijatelji – pa to je polovica života. Narodna

ZA MLADE

Bog je sebi izabrao narod, djecu Abrahamovu. Mojsije je bio vođa ovoga naroda. Iz gorućeg grma objavio se Bog kao Bog svojega naroda. I Bog govori Mojsiju svoje ime. Ime koje nas iznenađuje: „Ja sam koji jesam.“

„Ovako kaže Izraelcima: Ja jesam posla me k vama.“ To nadmašuje ono što nam oko pokazuje. Bog ne gleda samo iz neke daljine. On je tu, usred svoga naroda.

Vidi: Izl 3, 1–15

Jahve

Narod Staroga zavjeta nazvao je Boga imenom Jahve.

To mu je bila najsvetija riječ. Mnogi pobožni Židovi nisu ga nikada izgovorili iz strahopoćitanja. Svjesni su bili daje veliki Bog, taj „Ja jesam“, sadašnji. Jer je Isus k nama došao, mi više nemamo ovog straha. Da, kada kažemo „Isus“, ujedno kažemo „Jahve“. U Isusu je Bog sasvim s nama. On je Bog koji spašava.

Vidi: Izl 6, 1–8

Ploče saveza

Jer nas Bog ljubi, dao nam je pomoć koja služi prijateljstvu. Na Sinaju je dao Mojsiju zapovijedi.

Je li to poklon ili teret? Nitko ne prima rado zapovijedi. Ali kada o tome malo izbližega promislamo, prijetit ćemo da su ploče sa zapovijedima ipak poklon. Deset zapovijedi samo pokazuje što nam pomaže da budemo prijatelji Božji.

Možda također razumijemo riječ: „Drži zapovijedi i živjet ćeš.“

Zapovijedi su napisane na dvije ploče.

Njih se može spojiti također u dvije zapovijedi. To je Isus učinio. Tako stoji na jednoj strani: „Ti trebaš ljubiti Gospodina Boga svoga.“ Na drugoj strani stoji: „Ti trebaš ljubiti bližnja kao sebe samog“.

To može svatko razumjeti. To može svatko htjeti. To može svatko pokušati izvršavati.

Pazi: nauči napamet 10 Božjih zapovijedi!

Otac

Isus kaže: ti njemu trebaš govoriti: „Oče naš“. Otac – to je najljepše ime. Tako smijemo Boga zvati, jer Isus je naš brat. On kaže: „Ja idem mome Ocu i vašemu Ocu“. Otac nam daje život, on nas ljubi, on se briga za nas. Pritom ne smijemo jedno zaboraviti: ako je Bog naš Otac, tada smo svi mi braća i sestre. Svi su ljudi jedan s drugim u srodstvu. Zato trebamo jedan drugoga ljubiti.

Vidi: Mt 6, 9–15

Nauči molitvu „Oče naš“! (nastavlja se)

Priredio: Jozo Župić

Potresno pismo domovinske djevojke vjeroučitelju

„Štićenica“

Imam 17 godina. Ne želim se ispričavati za slobodu što Vam pišem i oduzimam vrijeme...

Evo u čemu je stvar. Bila sam uvijek odlična učenica. A onda sam sasvim slučajno iz x predmeta dobila jedinicu. Kad sada razmišljam o tome, čini mi se da i nije bilo baš slučajno. Ali, nije važno! Važno je da tu ocjenu nisam mogla podnijeti. Bilo mi je nelogično da sam dobila jedinicu. Htjela sam odgovarati, ali mi uvaženi profesor g. nije dopustio. I da ne opisujem pojedinosti, uglavnom, taj „divni, šarmantni, ljubazni“ profesor (tako govore o njemu) jednog mi je „lije-pog i sunčanog“ dana iznio uvjet: ili da mi ostane negativna ocjena ili da mu budem „štićenica“ (gdje li je samo pronašao tu džentlmentsku riječ?!). Precijenila sam sebe (priznajem da sam ga tada gledala drugačijim očima) i upustila se u to misleći kako ću ga se lako osloboditi kad dobijem peticu, a dotle ću se „malo poigrati“ s njim. Prvi put sam se prevarila i to me koštalo moga JA.

Još sam i danas (nakon godinu dana) njegova „štićenica“. Možda Vam se ovo ne čini dovoljnim razlogom da padnem ovako nisko. Ali, na žalost, to je istina. Za školu me više nije briga. Moji su roditelji doživjeli poniženja zbog mene, ali ne znaju za profesora. Ta oni i ne slute da postoji nešto uvredljivije od moga „smucanja“ i slabih ocjena. I ne slute da je, i njima „dragi profesor“, samo jedna ku-

kavna varalica s maskom. Ne, nikako ih ne okrivljujem. Svjesna sam da sam ja jedini krivac u čitavoj stvari. Evo, redovito odlazim od kuće, ali veoma rijetko odem u školu. Radije sam u kafićima. On mi opravdava satove preko nekog prijatelja. Za uzvrat ja dođem kad on kaže DOĐI, a odem kad kaže IDI – poslušna kao neko pitomo kuće. Neka! Što će mi život kad će me ovaj kicoš držati za... dok me ne bude sit, dok se ne pojavi nova „muštra“, nešto interesantnija. Osjećam se jeftinom, neupotrebljivom, praznom. Moje kolege vide promjenu. Više se ne druže sa mnom. Svi me izbjegavaju, upiru prstom u mene kad prođem.

Pa ipak, ima u meni još malo plamčica, želje da budem kao prije, da se bezbrižno smijem, da se otresem ovog manijaka i da mu se osvetim.

Ako je moguće, molim Vas pokažite mi put do izlaza iz poniženja. Mogu li se vratiti? Odista to želim, želim, hoću! A možda i mogu?!

Pišem Vama. Nikad nisam posebno naginjala svećenicima. Ali Vi ste nešto drugo. O Vama razmišljam: on je sposoban pomoći svima... Pomozite i meni! Kažite kako da se oslobodim ovog „degena“?!

U žaljenju zbog anonimnosti jedna od mnogih

Vjeroučiteljev odgovor: Djevojko, dođi što prije na duhovni razgovor. Rješenje će se naći. Nikada ništa nije kasno, ako je želja za započinjanjem na bolje po srijedi. Hvala za iskrenu otvorenost.

Sveci među nama

Prije šest godina zamolio je jedan ugledni njemački evangelički tjednik svoje čitatelje da imenuju sedam muškaraca i žena za koje smatraju da su sveti. Najčešće su spomenuti:

- Martin Luther King, američki borac za građanska prava i dobitnik Nobelove nagrade za mir;
- Majka Terezija, albanska redovnica, „anđeo Kalkute“;
- Dietrich Bohnhoeffer, u koncentracijom logoru umoreni njemački teolog;

Akademija Klausenhof

(Klausenhofstr.100, 4236 Hamminkeln-Dingden, tel.: 0 28 52/8 93 28)
najavljuje Tečajeve za mlade inozemce od rujna 1986. do srpnja 1987. Posebno su zanimljivi

– Albert Schweitzer, „liječnik u prašumama“ Afrike;

– Roger Schutz, prior ekumenske zajednice u Taizéu;

– Janusz Korczak (liječnik) i Maksimilijan Kolbe (franjevac) – dva u koncentracijom logoru ubijena Poljaka.

Što zadivljuje kod ovih šest muškaraca i jedne žene? Oni su zračili ono što su govorili i živjeli. Oni nisu govorili o ljubavi. Na njihovoj osobi ljubav je bila vidljiva. Oni su vjerdostojni.

vi oni tečajevi za mlade strance na kojima mogu postići svjedodžbu završenog osnovnog školovanja ako su završili osmi, odnosno 9. razred osnovne škole. Za sve informacije obratiti se na gore navedenu adresu.

Pobudno razmišljanje

San ljetne noći

Drage moje prijateljice i poštovani prijatelji! Mislim da nema ni jednoga među nama koji nije nikad mislio na povratak u rodni kraj. Možda su nam takve misli bile prisutnije na početku našeg tzv. „privremenog boravka u tuđini“, možda su nam te misli onda bile mnogo jasnije nego što su to danas. Danas govorimo o povratku kao o nekakvoj jako zamršenoj stvari, a ako se netko između nas i odluči na povratak, ne veseli se baš previše, mada i morao, a kod njegovih dojučerašnjih prijatelja javlja se izvjesna (nesvjesna) doza zavisti, jer zašto se baš taj, nazovimo ga Jura, odlučio na povratak a ne JA, TI ili MI. Vjerojatno svaki povratnik ima svoju vlastitu računicu, tj. kako će i na koji način osigurati svoju egzistenciju u Domovini za kojom je toliko čeznuo a vraća joj se nekako bojažljivo, pokajnički, kao mladić koji je ostavio voljenu djevojku.

Dragi moji prijatelji! U slijedećih par redaka pokušat ću Vam opisati jedan (obrađen) događaj koji se zbilo u jednom crkvenom dvorištu nakon službe Božje. Kao i svake nedjelje ili blagdana okupilo se i u to rano ljetno poslijepodne mnoštvo hrvatskoga iseljenog svijeta i u grupama ili grupicama prepričavalo događaje proteklog tjedna. Crkveno dvorište podsjećalo je na promenu, pojedinci idu od grupe do grupe da bi što više čuli i vidjeli. Ta se slika ponavlja iz nedjelje u nedjelju, iz godine u godinu, pa je sasvim normalno da onaj tko raspolaže većim brojem informacija ima i veći broj slušatelja. Tako se jedne nedjelje okupila jedna oveća grupa ljudi koja je u savršenoj tišini pratila izlaganje jednog čovjeka. Prava je rijetkost da bi se nekoga slušalo u takvoj tišini kad se zna da imamo lošu naviku, tj. da upadamo jedan drugome u riječ, i da često puta zbog toga padnu teške riječi i psinke. Zato sam pohitao da vidim koji je taj što je uspio da govori a da mu nitko ne upada u riječ. Kad sam vidio govornika, otvorio sam usta i iskolačio oči ne vjerujući sam sebi, pomislio sam da imam halucinacije. Jura! Jura govornik! Ne, to nije moguće! Jura sluša u savršenoj tišini grupa ljudi? Ne, to ne mogu nikako shvatiti.

Dragi moji prijatelji! Pokušat ću barem donekle opisati Juru kako biste dobili sliku o tom čudnom svatu. Ne znam ni sam kako već dugo poznajem Juru. Deset ili možda čak petnaest godina? Koliko je star? Njegovo mršavo dugačko tijelo ne odaje godine starosti. Lice mu je žučkaste boje, a između ogromnog nosa, koji liči na gomolj krumpira, smjestila se dva crna oka koja ponekad bljesnu nekim čudnim sjajem. O njegovom privatnom životu se vrlo malo zna; zna se jedino da je oženjen i da ima dvije odrasle kćeri. Prijatelji? Da li ih ima i koji su? Zna se po govoru da je rođen u onom dijelu Hrvatske gdje se govori KAJ. Godinama stoji za vrijeme službe Božje u dnu crkve, a na crkvenom

dvorištu, naslonjen na betonsku ogradu s neizbježnim „Glasom koncila“ u ruci, promatra Božji narod. Ljudi ga ne izbjegavaju, pozdravljaju ga, ali ne stupaju s njim u razgovor, jer smatraju da je čudan i zatvoren tip. Jednom sam mu se pokušao približiti pitajući ga kako je, ali kad sam dobio nekakav nejasan odgovor izgubio sam svaku nadu da bih mogao saznati nešto više o njemu. Zato si možete zamisliti u kakvom sam se čudu našao vidjevši Juru u sredini sad već poveće grupe ljudi, koja je u početku, ne shvaćajući Jurine riječi, nijemo piljila u njega. Crkvenim dvorištem je zamro onaj tako poznati žamor, dovikivanje, nadglasavanje, a čuo se samo Jurin glas, rezak poput biča koji para tišinu ranog nedjeljnog poslijepodneva.

Odluku o povratku kući zaista nije lako donijeti

„Ne mogu više! Dosta je bilo dvadeset godina u tuđem svijetu, ne ostajem sat više tu, idem kući i neću nikada više dolaziti u tuđi svijet. Napravio sam kuću i klijet, kćeri mi studiraju u Zagrebu, žena je zaradila nekakvu mirovinu hraneći svinje na poljoprivrednom dobru, a meni su isto tako obećali kod kuće da ću dobiti posao ako udružim sredstva u nekakvu kooperaciju. Tako se radi, a Vi ste si mislili da sam ja neka budala zato što sam uvijek stajao po strani i s nikim nisam razgovarao. Znate zašto sam se tako držao? Zato što sam mogao tako u miru slušati kako se hvalite koliko ste ušparali i kakvu ste kuću napravili, kakav ste automobil kupili, kako ste jeli i pili na godišnjem odmoru i kako imate više nego vaš susjed koji je isto tako na „privremenom“ kao i Vi. Sve sam mogao čuti, i hvala i ogovaranja i oglašavanja tuđih kostiju, a najmanje sam čuo razgovore o povratku, to je za Vas, kako bi se ono stručno kazalo, nekakav tabu.“ Tako je Jura govorio ljudima koji su ga nijemo slušali. Nisam se mogao načuditi Juri koji je govorio tako smireno i uvjerljivo pa sam bio uvjeren da će Jura osuti još češću „paljbu“ na slušateljstvo

koje je stajalo kao ukopano. „Što Vam vrijede sve štedne knjižice, restorani i mercedesi kad to ne uživite na vlastitoj grudi. Za koga ste sve to priskrbjeli? Da li možda za Vašu djecu koja ne znaju ni pravo hrvatski?“ grmi Jura nad svijetom. „Što mislite da će se vaša djeca vratiti kući i da će biti kao što su nekad bila?“ pita ih Jura. „Što više odgađate svoj povratak, bit će Vam sve teži i sve dalji. Teba jednom reći da je svega dosta: tuđine, samoće, tuđih riječi i običaja, dosta trke za D-Markama. Trebate odlučiti kao što sam ja odlučio i ne odustajati od te svoje odluke“, kazao je Jura i zašutio. Mislili smo da Jura traži mali predah i da skuplja snagu za zadnji „plotun“ pa smo zato šutjeli čekajući da počne. No kako Jura nije pokazivao znaka da nastavi svoju govoranciju, u gomili koja je okružila govornika nastao je žamor, isprva tih a onda sve jači. Pljuštala su pitanja na koja je Jura odgovarao samo nekakvim tajanstvenim smiješkom, izgledalo je da još nije nitko pogodio ono pravo pitanje koje je lebdjelo iznad nas u zraku.

Iznenada je Jura poskočio u zrak. Netko ga je zapitao da li može reći dan konačnog povratka u rodni kraj. Jurino lice dobilo je purpurnu boju, iz očiju mu počele sijevati varnice pa podignuvši koštunjavu ruku u vis zamoli tišinu i reče: „Kad sam ovog ljeta bio na godišnjem odmoru odšetao sam se predvečer do klijeti da se nadišem svježeg gorskog zraka i da popijem čašu dobrog vina. Kako je večer bila topla, a vino blago strujilo mojim žilama, legao sam na pokošenu travu i usnuo. Sanjao sam divan san, san koji sam Vam na početku tako lijepo ispričivao. Zar ne bi bio pravi grijeh da Vam nisam ispričao kako sam sanjao o povratku u rodni kraj, o ulaganju u malu privredu, o zasluženoj mirovini; sve mi je to tako izgledalo divno u snu da sam, kad sam se probudio, zaista na trenutak pomislio da je to prava istina. Zato sam mislio, a zašto ne biste i Vi mene jednom poslušali, jer ja Vas slušam već dvadeset godina. Hvala Vam od svega srca, bili ste stvarno pažljivi slušaoci i nadam se da ću Vam opet za koju godinu moći ispričati san o povratku, „San ljetne noći“.“

Dragi prijatelji! U Jurinom snu ima i puno istine, jer bilo bi vrijeme da počnemo uživati materijalna dobra koja smo u većini slučajeva stekli poštenim i samoprijegornim radom. Nemojmo čekati da nam netko još ispriča što je sanjao u „ljetnoj noći“ pa da se onda tek dublje zamislimo nad povratkom u „Lijepu našu“.

Ivek Milčec

Židovi u Njemačkoj

Prema statističkom Godišnjaku od 1985. godine u S. R. Njemačkoj živjelo je 25.501.000 evangeličkih i 26.625.000 katoličkih kršćana. Evangelički vjernici imaju 10.648 župnih zajednica, a katolici 12.415. Prema istom Godišnjaku na saveznom području živjelo je 27.561 članova židovskih zajednica. U Saveznoj Republici ima 656 židovskih zajednica i 53 sinagoge (bogomolje).

KÖLN

Tokovi i dometi poslijeratne hrvatske književnosti

Izlaganjem pod naslovom „Tokovi i dometi poslijeratne hrvatske književnosti“, prof. dr. J. Kekeza iz Zagreba, završen je 6. srpnja ove godine u Hrvatskoj kat. misiji u Kölnu ciklus predavanja o hrvatskoj književnosti, započet još u prvoj polovici prošle godine.

Nakon što je u prethodnim prilikama bilo riječi o književnosti starijih razdoblja, od srednjovjekovlja naovamo, te o hrvatskoj narodnoj književnosti, ovoga je završnoga puta predavač podrobno, informativno i vrlo zorno predočio dosta brojnoj publici poslijeratno razdoblje. Izdvojio je važnije unutrašnje književne procese, brojna djela tipologizirao prema stilskom kriteriju, govorio o njihovim autorima, djela im smještao u evropski književni kontekst, isticao njihova vrijednosna svojstva itd. Iako je predavanje bilo na visokoj znanstvenoj razini, ipak je izlagano građivo bilo svakomu razumljivo i pristupačno, više popularno i zanimljivo nego li šturo ili možda dosadno, jer je predavač svoje izlaganje potkrepljivao citatima iz književnih djela i interpretirao nekoliko pjesmotvora pojedinih značajnijih pisaca, što je davalo posebnu draž i slušnost predavanju.

Inače, valja kazati da predavanje nije koncipirano na osnovi poznate literature, već da je rezultat profesorova dugotrajnijeg istraživanja.

Poslijeratna hrvatska književnost predočena je prvo kronološki i žanrovski: posebno proza, posebno poezija i posebno drama, da bi onda u generacijskom slijedu bile uočavane međusobne stilske tipičnosti pojedinih žanrova. Tako se došlo do zaključka o tzv. stilskom paralelizmu, odnosno da sve ono što se zbiva npr. u prozi, zbiva se jednako tako i u poeziji i u drami. Predavač je započeo predstavljanje poslijeratne hrvatske književnosti djelima iz predraća. Tako je prvo spomenut Kaleb i njegove dvije zbirke novela „NA KAMENU“ i „IZVAN STVARI“, kao prozna djela koja pripadaju regionalnomu realizmu. Stilski bi im u poeziji odgovarala djela rane faze Šime Vučetića i Marina Franičevića, a u drami „MEČAVA“ i „Klupko“ P. Budaka ili neki scenski naslovi Slavka Kolara. Govoreći o dotičnoj Kalebovoj prozi, prof. je istaknuo, da se radnja zbiva na kamenjaru Dalmatinske Zagore koja se, sve donedavno, tisućljećem nije bitnije mijenjala, pa je vrlo prikladna za uočavanje arhetipnog ponašanja individua. U svrhu izricanja socijalnoga aspekta, prof. se zadržao na objema novelama: „Na kamenju“ iz istoimene zbirke te na noveli „Lukina ženidba“, dok su mu pripovijesti „IZMEĐU DANA I NOĆI“ i „GOST“ poslužili kao primjer kako u elementima oskudnim okolnostima niču poticaji s religioznom i umjetničkom kreacijom. Nakon regionalnoga realizma uslijedilo je razdoblje ahistoričnosti i agrografično-

sti i to u svima trima osnovnim oblicima (poeziji, prozi, drami) i oni će biti dominantni u poslijeratnomu razdoblju. Bilo je pravo zadovoljstvo slušati kako prof. Kekez obrazlaže i interpretira građu, iznosi zaključke i vrijednosne sudove. Govorio je o djelima kao globalnim metaforama i stavljao ih u evropska kretanja. Jednako je bio zanimljiv govoreći o tzv. mladoj prozi, a posebno izdavanjem plodnoga i neobično značajnog prozaika Ivana Aralice. Na području dramskoga stvaralaštva posebno je govorio o dramskim tipovima izdvojivši među ostalim grupu djela koja čovjeka tumače neovisno o vremenu i prostoru, već ovisno o njemu samomu, pa to čine klasičnim, posebno starohelenskim podacima (Matković, Krleža, Šoljan, Horvatić, Fabrio i drugi). Izdvojena je i prokomentirana grupa dramskih djela u kojima se po ugledu na evropsku dramaturgiju radnja smješta u zatvoreni, izdvojeni, nerijetko i bizarni prostor, e da bi tako bio što jasnije obrađen etički ljudski postupak (Budak, Božić, Raos, Šoljan i drugi). Zatim je bilo riječi o dramama socijalno-političke problematike. (Predstava „Hamleta u selu Mrduša Donja“ Ivana Brešana i druge).

Predavač je u povlačenju paralela između pojedinih žanrova dakako zahvaćao i poeziju i tako pratio njene poslijeratne tokove, posebno preko generacije okupljene oko časopisa „KRUGOVI“ (tzv. „krugovaši“) i oko časopisa „RAZLOG“ (tzv. „razlogovci“) i konačno preko razlogovske generacije. Tako su interpretirana djela ponajboljih hrvatskih pjesnika svih smjerova. I u poeziji i u prozi i u drami, međutim, preovladavaju ona djela (Kekez ih je nazvao matičnim a i vrijednosno značajnijima) u kojima se apsolutizacijom vremena i prostora tumači i interpretira ljudska povijesnost kao vječno vraćanje istom. Ta je koncepcija uskoro ispostavljena tako da i dalje doduše apsolutizira vrijeme ili konkretizira prostor, ističući tako nacionalnu baladičnu dijakronijsku istost. I za jednu i za drugu varijantu predavač je naveo cijeli niz proznih, pjesničkih i dramskih djela.

I u prozi i u poeziji i u drami takvi su gradbeni podaci redovito preuzimani iz triju vrela:

- a) ponajviše iz nacionalne prošlosti, odnosno narodne kulture, navlastito narodne književnosti;
- b) iz klasičke, starogrčke i starorimske književnosti i kulture inače. Za ilustraciju ćemo navesti dramu „Čujete li svinje kako roku u ljetnikovcu naših gospara Nedjeljka Fabrija“, u kojoj je između ostaloga umetnuta jedna narodna pjesma biblijske tematike, koja je tako u funkciji označivanja duboke, uvijek tragične prošlosti te upućivanja na to da bez goleme žrtve i odanosti Bogu i narodnoj istini nije moguće spasiti baštinu koja se raspada.

Sudionik: A. A.

FREIBURG

Oproštaj od pastoralne suradnice

U nedjelju, 29. lipnja o. g., naša se misija oprostila od svoje pastoralne suradnice s. Emilije Šerer.

Taj dan došao je Bernardo Dukić iz Frankfurtu i predvodio sv. Misu uz koncelebraciju fra Alojzije Duvnjaka, voditelja misije, te fra Stipe Nosića i fra Joze Sopte, doktoranata u Freiburgu.

Iza sv. Mise preselili smo se svi iz crkve u župnu dvoranu, Klarastr. 41.

Riječ zahvalnosti izrekla su djeca kroz recitacije, pjesmu i igru. U ime mladih zahvalila je Zorica Lukić, a u ime roditelja gospođa Ljuba Sliško i gospodin Karlo Paradžik.

Zatim su s. Emiliju pozdravili pater B. Dukić, te ravnatelj inozemne pastve u biskupiji Freiburg dr. Wolfgang Zwiggmann. Veliki broj prisutnih pozdravili su sestru Emiliju osobno. Stiskom ruke i prigodnim darom izrazili su sestre svoju zahvalnost.

Svojim stručnim radom kao katehistica a isto tako svojom molitvom za sve nas, ostavila je s. Emilija vidljive plodove svoga pastoralnog, petnaestogodišnjeg rada.

Radi starosne dobi sestra je prestala sa svojom službom u misiji. Na rastanku je s. Emilija svima zahvalila za pažnju i ljubav, zamolila oprost za svoje nedostatke i obećala da će našu misiju pratiti svojim molitvama.

Mi smo sretni da smo dobili nove sestre a sestri Emiliji i ovim putem zahvaljujemo za njezin rad i njezine molitve. fra A. Duvnjak

Dr. Zwiggmann zahvaljuje s. Emiliji Šerer za predani petnaestogodišnji rad u pastvi

NEUSTADT

Velika Gospa
na „Hrvatskom putu”

U mnogim krajevima naše domovine u mjesecu kolovozu i rujnu održavaju se prošteništa. Taj običaj također postoji i u mnogim njemačkim katoličkim župama. U Lachen – Speyerdorfu se primjerice prošteništa slavi na Vel. Gospu. Na crkveno slavlje nadovezuje se i vinogradarski god, njemački „Winzer Kerb”. Na brojnim kioscima s glazbom i zabavom nuđaju se različiti specijaliteta ovoga kraja. Među njih spada i cijenjeno bijelo vino s imenom „Kroatenpfad”, što u prijevodu znači „Hrvatski put”. U razgovoru s gradonačelnikom ovoga mjesta – Günther Freytagom, doznali smo kako je nastalo ime vina „Kroatenpfad”.

– Možete li našim čitateljima objasniti otkuda potječe ime „Hrvatski put?”

Ime „Hrvatski put” potječe još iz 30-godišnjeg rata. Inače danas na tom području rastu vinogradi od kojih se dobiva to kvalitetno vino. Cijeli taj kraj zove se „Kroatenpfad”, i to po Hrvatima koji su tamo imali svoj vojnički tabor, boreći se za vrijeme 30-godišnjeg rata zajedno s nama Nijemcima. Pošto nisu u blizini imali vode, oni su morali hodati do našeg mjesta koje se brinulo za prehranu hrvatskih vojnika. Da vojnici ne hodaju zaobilaznim putem, oni su napravili put koji je vodio preko polja i šuma direktno k našem mjestu. Od onda je taj put dobio ime po hrvatskim vojnicima, a kako taj put još i danas postoji i ime mu je ostalo. Na tom području već odavno rastu vinogradi, pa se cijeli taj vinorodni kraj kao i vino – kako je zabilježeno i u katastru – zove „Hrvatskim putem”.

U Neustadtu an der Weinstraße jedan se vinorodni obronak zove „Kroatenpfad” – što znači „Hrvatski put”. Vino je, kažu, vrlo kvalitetno.

– Znaju li i mlađi stanovnici većeg mjesta povijesnu pozadinu imena?

„Ah, općenito se povijesno znanje danas malo manje njeguje... kao da se izgubila ta svijest. Ali ja sam ipak u to uvjeren da još većina starih građana znađe značenje. Pa isto tako, npr., dobro znamo da su Hrvati tada, u 17. stoljeću, uveli posebnu vratnu maramu koju danas, ako idemo na neku svečansot, kao dobar suprug moramo nositi oko vrata – mislim na kravatu koju je zatim cijeli svijet usvojio.

Na kraju razgovora gradonačelnik je završio slijedećim riječima, sjetivši se ugodne atmosfere kod otvorenja vinogradarskog goda: „Drago mi je bilo vidjeti kako su Hrvati i Francuzi pružili ruke nama, Nijemcima i s nama popili čašicu vina „Kroatenpfad” kao

znak međusobnog razumijevanja i prijateljstva.

Treba ovdje napomenuti i ovo: Crkva u Lachen-Speyerdorfu imala je do dolaska Hrvata 1648. god. svog patrona sv. Katarinu koja pada na 25. studenog. Otkad su Hrvati onamo došli i udarili svoj tabor na obronku „Kroatenpfada” crkveno se proštenje (koje inače pada u najbližu nedjelju) počelo slaviti po više dana, u nedogled. Međutim, kako odmah slijedi Advent, nije se smjelo plesati, pa proštenje ne bi bilo pravo proštenje. Hrvati su predložili drugo rješenje koje je i prihvaćeno: Crkva je odonda dobila i drugog patrona „Veliku Gospu”. I otada se i crkveni i vinogradski god slavi po pet dana, oko blagdana Velike Gospe, 15. 8.

Ozana Šponar

ULM

Misionar iz Zambije u misiji

Vlč. Dominko Bilić, misionar u Zambiji, posjetio je u nedjelju 24. 8. 1986. Hrvatsku katoličku misiju u Ulmu. Na željezničkom kolodvoru bio je dočekan od dvojice mjes-

nih dušobrižnika, pastoralnih suradnika i nekoliko vjernika.

Po već predviđenom planu, misionar se najprije susreo sa vjernicima iz Biberacha

(50 km od Ulma) u 10 sati kod sv. Mise. U propovijedi je govorio o misionarskom radu u Zambiji kao i o uvjetima života tamošnjih ljudi. Naglasio je da kršćani u Evropi trebaju biti zahvalni Bogu što žive u povoljnim uvjetima za razliku od onih koji nemaju dovoljno kruha. Na koncu je pozvao sve vjernike da se jedni za druge mole kako bi Gospodin pomogao da svoje kršćanstvo živimo i ostvarimo ovdje na zemlji.

Nakon susreta u Biberachu, vlč. Dominko Bilić susreo se i s vjernicima u Ehingenu, Laupheimu i Ulmu. Svi su prisutni vjernici bili oduševljeni ovim posjetom. Bilo je to pravo duhovno osvježanje i ohrabrenje za vjernike Hrvatske misije u Ulmu.

Navečer istog dana misionara su posjetili hrvatski svećenici koji rade na njemačkim župama u Ulmu i okolici. Bio je to bratski susret uz čašicu razgovora i razgledanje fotografija koje je vlč. Dominko sa sobom imao.

Sutradan, nakon što je bio ispraćen od vlč. Ilije K. i Bosiljke R., misionar je pošao k svo- me stadi koje ga čeka u dalekoj Zambiji.

B. R.

Vjernici ulmske misije bili su posebno sretni što ih je posjetio misionar iz Afrike – vlč. Dominko Bilić

FRANKFURT/M.

**„Croatia-ensemble”
na Uličnoj proslavi**

Već deset godina djeluje u Frankfurtu na Majni Međunarodni obiteljski centar. Ova socijalna ustanova s raznovrsnim savjetodavnim i obrazovnim ponudama inozemnim i njemačkim obiteljima pokušava stvoriti uvjete i mogućnosti za miran i plodan suživot stranih sugrađana i domaćeg stanovništva. Posebno se njeguju aktivnosti djece i odraslih u slobodnom vremenu. Jedan dio djelatnosti Centra uspješno vodi g. Duško Žegarac, diplomirani pedagog i obiteljski terapeut.

U povodu desete obljetnice osnutka ove ustanove, 6. rujna 1986. godine, održana je Ulična proslava (Strassenfest). Za promet zatvorena Falkstrasse bila je prepuna svijeta koji se bezbrižno kretao od pozornica, štandova s tiskom i koncertnih priredbi na cesti do neizostavnih „šatorića” s pivom, kobasicama i čevapčićima. U dvorištu Centra nastupile su skupine inozemnih folklorista: Hrvati, Turci, Grci, Talijani. Veliko mnoštvo

Croatia-ensemble iz frankfurtske misije aktivno je sudjelovala na 10. obljetnici Međunarodnog obiteljskog centra

njemački gostiju pozorno je pratilo njima nepoznate korake i slušalo za njih neobične melodije stranih sugrađana. Frankfurtska „Croatia-ensemble” predstavila se sa „Sla-

vonijom” i „Baranjom”. Bio je to mali doprinos tako velikoj potrebi mirnog i aktivnog suživota stranog i domaćeg življa u velikom njemačkom gradu. Iv.

DARMSTADT

„Vidjeli smo Isusovu domovinu”

Išli smo u Svetu zemlju. Premda je prošlo puno vremena od Isusova doba i Izraelci je izmijenili, ona je još uvijek Isusova domovina. Trebalo bi da prođe malo više vremena da bih mogla reći svoj pravi doživljaj. 29. svibnja uputila se mala grupa od 19 članova u pohode Isusovoj domovini. Dakle iz Darmstadta u Svetu zemlju. Vođa hodočašća je bio naš misionar fra Franjo Bilokapić, a u skupini je bilo 8 časnih sestara. Naš put je bio jako zanimljiv. Naime, u Frankfurtu na aerodromu su nas temeljito pregledali i ispitali, a u Tel Avivu su nas dočekali naš „Stipe i Mate”. Lijepo je vidjeti svoje pismo u tako dalekoj zemlji.

Sutradan su počela razgledanja. Počima ostvarenje naših snova. Vidjeti Isusovu domovinu, ah, hoće li to ikada biti? I, eto, sada stojim na mjestu gdje se Isus rodio. Gledam i pipam mjesto gdje je započelo naše otkupljenje. Tu, baš tu u toj maloj i neuglednoj špilji je temelj naše vjere. Tu u Betlehemu je rođen Isus. U gradu koji se zove „Kuća kruha”. I stvarno, iz toga grada je svima dat kruh vječnoga života. Ova zemlja je interesantna, puna špilja i pećina. Mi smo mnoge posjetili. Npr., jedna od tih je pastirska špilja koja je i danas kao i prije, samo što je u njoj sagrađen oltar oko kojega se okupljaju stada kršćana, da blaguju Sveti kruh koji je potekao iz Betlehema.

Krećemo kroz Judejsku pustinju prema Masadi i Mrtvom moru. Na tom putu također posjećujemo različita i značajna mjesta za nas kršćane. Mrtvo more je tajanstveno. Čuva živote, iako u njemu života nema. Dakle, neplivači, ne bojte se. Zatim smo posjetili Jerihon, najstariji grad svijeta. Na

putu do njega posjetili smo značajna mjesta: rijeku Isusova krštenja, Jordansku dolinu koja je kao san, Genezaretsko jezero, Galilejski i Tiberijanski kraj, lađu iz Isusovog doba itd. U Crkvi Blaženstava smo imali i sv. Misu. Na putu do Nazareta od svih posjećених mjesta najviše me se dojmila crkva Navještenja. Po mišljenju mnogih to je najljepša crkva na svijetu.

Na vanjskim zidovima su darovi raznih zemalja, paje i naša domovina poklonila jednu lijepu sliku tom najsvetijem gradu za nas kršćane, poslije Jeruzalema. Peti dan smo ostali u Jeruzalemu, i šesti, i razgledali najsvetija mjesta naše vjere, i razna druga mjesta, kao što su: Zid plača, koji je ostatak Herodova hrama, Omarovu džamiju sa zlatnim krovom, džamiju Al Aksa. Zatim smo se penjali kaldrmom i kamenim stepenicama prema Kalvariji koja nije ona koju sam ja imala u svojim mislima još iz djetinjstva – natkrivena crnim oblacima i visokim stablima. Tu me je razočarala podijeljenost i pomalo nerednost. Ali sam sretna što sam prošla tom ulicom kojom je Isus nosio križ. Došli smo na Kalvariju, sveto mjesto, gdje je bio vrhunac ljudske zloće i vrhunac Isusove ljubavi. Tu se svatko mora zamisliti, kad usnama dodirne mjesto gdje je bio zadičen križ kojim smo otkupljeni, mjesto Isusova pomazanja prije ukopa i konačno mjesto Isusova ukopa, mjesto odakle nam je Isus dao smisao životu i vjerovanju.

Zatim smo posjetili dvoranu Posljednje večere, Crkvu Marijina preminuća, crkvu Uzašašća Gospodinova, crkvu Očenaša, Petrova zatajenja, crkvu gdje se Isus znojio krvavim

znojem, Getsemanski vrt, i još razna druga značajna mjesta.

Tamo se najviše može čuti pozdrav Šalom, a vodič nam je toliko puta ponovio: „Nama ništa ne treba osim vode i mira”.

Interesantno, i mi smo tamo bili pohvaljeni. U crkvi Isusova groba smo imali sv. Misu preko koje smo pjevali. I jedan svećenik, maestro glazbe, nas je pohvalio. Rekao je da je uživao u našem pjevanju, iako nije razumio niti jedne riječi osim Aleluja. To je bila ujedno naša posljednja sv. Misa u Sv. zemlji.

To je samo jedan posve mali dio od moga stvarnog doživljaja. Sedmi dan nas je ispratilo sunce svojim neumornim sjajem, a mi smo svi pošli kući sa željom: „Ah, da mi je još samo jednom u Sv. zemlju?”

Anda Kvasina

Darmstadtski hodočasnici pred Nazaretskom bazilikom

HANAU

Slavlje sv. potvrde

Možemo ustvrditi da je ova godina, i to u duhovskom mjesecu lipnju, koji se inače smatra mjesecom sv. Antuna, bila poprilično plodna s obzirom na kandidate sv. potvrde. No, kao po našem narodskom pravilu, svi se još ne odazvaše, mada je obavijesno-sazivno pismo bilo apelacijski upućeno gotovo svima. Tineidžeri misle da su već prerasli. To kao da za njih više nije. Tako oni! A Crkva baš na njih apelira. Kako dokazati potrebu i nužnost svete potvrde mladima, djevojkama i njihovim roditeljima?

Prvo se grad Hanau, kao pastoralna jedinica, pridružio potvrđenima misije Frankfurt 14. lipnja o. g. sa svoja tri kandidata. S kumovima i roditeljima oni su bili dionici pokorničke priprave u Frankfurtskoj katedrali na samo Antunovo. Tako nam je palo u dio da smo udruženim snagama mogli s pomoćnim zagrebačkim biskupom Mijom Škvorcom proslaviti i sv. Antu i Duha Svetoga koji se po rukama i krizmenom ulju oca Biskupa i oca Bernarda izlio na veliku skupinu krizmanika – njih oko 340.

Druga, veća grupa mladih ove misije iz Marburga, grada ne sjeveru pokrajine Hessen,

Dio krizmanika s roditeljima, kumovima i svojim misionarom pred župnom crkvom u Hanau

njih devetero, pridružila se krizmanicima u Giessenu 21. lipnja o. g. Tamošnji domaćin misije o. Josip Bebić lijepo nas je predveo krizmavatelju biskupu Đuri Kokši iz Zagreba. Bio je to prvi pohod jednog hrvatskog biskupa misiji Giessen. I naši krizmanici iz Marburga doživjeli su se ponosno, gordo. Jer tako je okrunjen dugogodišnji rad s njima, pod veoma teškim uvjetima. Djeca i mladi u Marburgu nemaju svojih crkvenih prostorija, nemaju se gdje okupljati i sabira-

ti. Domaćini Nijemci daju nam kapelicu starog doma Sv. Elizabete na raspolaganje samo jedan sat, dok traje sveta Misa. A ima među tom djecom dobrih čitača i pjevača s izgledima da se razviju u dobre kršćane. Pa neka bi Duh Sveti po svojim sedmerostrukim darovima upravo to i polučio. Svaki je potvrđenik dobio na dar video-kasetu s NEK-a 1984. Neka im to posluži kao gradivo u njihovu kršćanskom sazrijevanju.

Marijan Kovač

KÖLN

Blagoslov poprsja kardinala Stepinca

Dvadeset godina nije ni previše, a nije ni premalo za život jedne misije.

Hrvatska katolička misija Köln slavila je u nedjelju 6. 7. 1986. svoj dvadesetogodišnji jubilej, uspomenu na 3. 7. 1966., kada je tadašnji kardinal u Kölnu, Josef Frings, blagoslovio i posvetio kuću – centar kardinala Stepinca u ulici Am Rinkenpfuhl 10. Kroz tih dvadeset godina kuća je bila sastajalište i mladih i starih. I folklorasi i tamburaši i pjevači i vjeroučenci i polaznici različitih kurseva – svi su u toj kući nalazili kutak domovine i osvjeha za naporne dane u stranoj domaji.

U kućnoj kapeli Bog je preporučao mnoge na novi život po Duhu Svetom: krštenja, vjenčanja, meditativne grupe, pobožnosti i Mise, podjela sakramenta pomirenja i pričesti, te je tako misija koju kroz ovih dvadeset godina poslužuju franjevci i franjevke rasla, razvijala se i donosila plodove: obiteljske, crkvene, društvene.

I dolikovalo je da za ovaj svečani jubilej bude pokazan i svima prisutnima u toj kući znak te kuće – kardinal Stepinac. Njemu u čast napravljeno je brončano poprsje koji je tom prigodom posvetio i blagoslovio msgr. dr. Raimund Amann.

To djelo su poduprli i materijalnom pomoću kardinal Joseph Höffner i pomoćni biskup Augustinus Frotz koji je ujedno bio i studijski

kolega pok. kardinala Stepinca i koji se kako reče, osjeća „polu Hrvat“.

Poslije blagoslovnog obreda župnik misije fra Ante Anić i vrijedne sestre franjevke prirediše za sve prisutne zakusku.

Poslije te okrepe prisutni se okrijepiše i kulturno. Te večeri je prof. Josip Kekez nastavio svoju treću večer predavanja o hrvatskoj poslijeratnoj književnosti.

TUTTLINGEN/SPAICHINGEN/ROTTWEIL

„Jedno srce i jedna duša“

Lijepo organizirane Mise, susreti ljudi u našim misijskim centrima, sportska natjecanja, zabave i sportske aktivnosti kao da su zaboravljene nakon 29. 6. 1986. godine.

Na sam blagdan sv. Petra i Pavla župa Dürbheim, na polovici puta između Tuttlingena i Spaichingena, u kojoj rezidira spaichingenski dekan Reinhold Sommer, veliki prijatelj Hrvata i naše misije, slavio je zajedno sa župljanima i građanima mjesta 1200. godišnjicu župe. Tome slavlju koje bilo veličanstveno pridružila se i naša misija. Sv. Misu predvodio je biskup dr. Georg Moser, a koncelebrirali su dekan, vlč. Ivica Borić, vlč. Luka Lucić i drugi svećenici. Bio je nazočan lijep broj naših u narodnim nošnjama. Prinijeli smo darove kruha i vina na oltar. Pjesma naših ljudi koje uvijek bava sestra Kristina Bukal čula se u prostranoj i do posljednjeg

O dosadašnjim predavanjima već smo izvještavali u „Živoj zajednici“. I ovog je puta profesor bio zanimljiv, a i sama pitanja nakon predavanja pokazala su da naš čovjek pokazuje interes za kulturno blago i baštinu otaca.

Želimo kući i osoblju u njoj da i dalje uspješno rade na izgradnji još vrednije zgrade – čovjeka.

Jozo Župić

mjesta ispunjenoj crkvi. Osjetili smo se kao „Jedno srce i jedna duša“. Shvatili smo da u Kristovoj Crkvi nema granica, ni jezičnih ni nacionalnih.

Isprepletenost hrvatskog i njemačkog jezika nije stvarala razdor nego blizinu zajedništva.

Iza sv. Mise slavlje u mjesnoj dvorani.

Opet svi zajedno. Govori, pozdravi. Predsjednik općine pozdravlja biskupa, pozdravlja Hrvate. Dekan spominje vezu i prisutnost Hrvata u 30.-godišnjem ratu, današnju suradnju i bliske odnose. Vlč. Borić u svom govoru traži još veću suradnju između stranaca i domaćeg stanovništva, naglašava obostranu suradnju u Crkvi i veliko razumijevanje zalažući se da i sa strane mjesnih vlasti dođe do veće suradnje. Ovo je godine mira, naglasio je vlč. I. Borić, i bilo bi potrebno da taj mir za kojim sve čeznu zavlada još više. Vlč. Luka Lucić i sestra Kristina na pozornici dvorane. Nekoliko naših lijepih pjesama doprinosi lijepom štimungu proslave.

Dan koji se pamti. Dan kojega ćemo se svi rado sjećati.

ACIVI

ROTTWEIL

Po zajedništvu s ljudima
do zajedništva s Bogom

Zauzimanjem vlč. Ivice Borića i susretljivošću biskupije Rottenburg/Stuttgart došao je u prostranu misiju Tuttlingen/Spaichingen/Rottweil prije više mjeseci još jedan misionar – vlč. **Bosiljko Rajič**, nekadašnji tajnik sarajevskog nadbiskupa. Zajedničkim zalaganjem, suradnjom i razumijevanjem biskupije dobiven je i novi misijski centar u Rottweilu koji okuplja čovjeka „stranca“, da bi ga ponovno učinio „našim čovjekom“. U novim prostorijama je odzvanjala pjesma rodni krajeva, okupljalo se staro i mlado, održavao se vjeronauk, učilo pjevanje pod ravnanjem s. K. Bukal, igrao šah. Vlč. Bosiljko se priključio kuglaškom klugu „Karitas“ koji već godinu dana postoji pri misiji Tuttlingen. Bio je i njegov član. Sve je lijepo teklo, a onda je došlo do rastanka.

Ova naša misija naime oprostila se u Rottweilu 18. 5. 1986. od vlč. Bosiljka Rajiča. Svečanu sv. Misu u toj prigodi predvodio je J. Adam, biskupijski referent za strance. On je srdačno zahvalio vlč. Rajiču za sve što je učinio u ovome dijelu misije. Propovijed je održao vlč. I. Borić koji je naglasio da po „zajedništvu jednih s drugima ulazimo u zajedništvo velikoga, neizmjernoga Boga. Sve ono što razara zajednicu dolazi od Zloga i nije u skladu s Kristovim naukom“. I on je zahvalio vlč. Bosiljku Rajiču i zaželio mu obilje Božjeg blagoslova u novoj dužnosti u misiji Ulm. Toplim i srdačnim riječima pozdravio je vlč. **Luku Lucića**, novog misionara u Rottweilu, čovjeka vedre naravi koji posjeduje dugo i dragocjeno pastoralno iskustvo na radu u S. R. Njemačkoj. Nadamo se da će Lukine sposobnosti, mar i zalaganje još više doprinijeti da naša zajednica postane jedno srce i jedna duša.

Franjo Šimić

Kada počinje dan?

Stari židovski učitelj pita svoje učenike: „Može li se utvrditi trenutak u kojem prestaje noć, a javlja se dan?“ Prvi učenik pita: „Je li to možda onda kad se iz daljine može razlikovati stablo smokve od stabla palme?“ – „Ne“, reče učitelj, „to nije taj trenutak“. – „Je li to“, pita drugi učenik, „onaj trenutak u kome se može razlikovati ovcu od koze?“ – „Ne“, reče učitelj, „to nije taj trenutak“. – „Nego, kad on nastupa?“ pita učenik. „Kada“, reče učitelj, „gledajući ljudsko lice u njemu otkriješ brata ili sestru, tada prestaje noć i počinje dan.“

OGLAS

Povoljno prodajem kuću u Osijeku (katnica, iznutra nedovršena), na užem području grada. Ponude na telefon: 074 61/4696

ZÜRICH (Švicarska)

80. rođendan prof. dr. Vladimira Preloga

Nobelovac hrvatskoga podrijetla, prof. dr. Vladimir Prelog, rođen 23. srpnja 1906. u Sarajevu, primio je 14. srpnja 1986. u Zürichu delegaciju Hrvata iz Švicarske u sastavu dr. Tihomir Bratoljić, dipl. ing. Zvonimir Čičić, dipl. ing. Miroslav Tafra koji su mu čestitali 80. rođendan.

Prenosimo na ovom mjestu riječi kojima je gosp. Zvonimir Čičić pozdravio jubilarca:

„Dragi i poštovani gospodine profesore!

Imamo časnu i ugodnu dužnost da Vam u ime društva Hrvatske kulturne zajednice, a smijemo reći i u ime Hrvata u Švicarskoj, čestitamo Vaš 80. rođendan.

Drago nam je da ste nas mogli primiti, da ste zdravi – i hvala Vam da nas primiste, jer smo uistinu željeli da sudjelujemo u radosti ovoga jubileja.

Vaš stručni, znanstveni rad za koga ste dobili velika i vrijedna priznanja doprinos je sveukupnoj znanosti koja ne poznaje nacionalnih granica.

Ti Vaši uspjesi cijenjeni su napose u Švicarskoj, toj naprednoj i demokratskoj zemlji, koja je postala Vama kao i dobrom dijelu članova našega društva novom domovinom i koja je Vama i brojnim Hrvatima omogućila povoljne uvjete za stručni, stvaralački rad. Neka je za to velika hvala Švicarskoj konfederaciji!

Vaši uspjesi, dakako, cijenjeni su veoma i u Hrvatskoj kao i među Hrvatima u iseljeništvu.

Radili ste, između ostalog, i na istraživanjima i otkrićima novih lijekova i nastojali da znanstvena dostignuća s područja proizvodnje lijekova budu od pomoći i hrvatskom narodu. Radovali smo se naročito godine 1975. kada Vam je dodijeljena Nobelova nagrada za kemiju.

Vi ste, gosp. Prelog, živjeli za znanost, za kemiju, povučeno od društvenoga života. Ipak, niste prekidali veze sa starom domovinom Hrvatskom i nalazili ste vremena, kad je trebalo, za ljudske kontakte s nama ovdje u Švicarskoj. Mi cijenimo te plemenite veze što proizlaze iz osjećaja zajedničkoga podrijetla i vrlo smo Vam za njih zahvalni.

Gajili smo veze i s Vašim kolegom, nobelovcem našega roda, pokojnim profesorom Lavoslavom Ružičkom koga čuvamo u trajnoj i ugodnoj uspomeni. Naročito se sjećaju naši članovi u Baselu i među njima Vaš znanac prof. dr. Žarko Dolinar tih lijepih, prijateljskih susreta s Lavoslavom Ružičkom.

Poštovani gospodine profesore!

Iz naše lijepe, nama drage i ustvari bogate domovine Hrvatske, pored stotina tisuća njezinih građana iselismo se, nažalost, i mi. I jedan od najvećih hrvatskih umjetnika, Ivan Meštrović, živio je ovdje u Švicarskoj. Skromni dar koga Vam predajemo, kopija kipa „Povijest Hrvata“, njegovo je djelo.

Primitite ovaj dar i naše čestitke: ostanite nam nadalje zdravi i čili!”

Z. Č.

Hrvati iz Švicarske poklonili su svome velikom sunarodnjaku, nobelovcu, prof. dr. Vladimiru Prelogu u povodu njegova 80. rođendana kopiju „Povijesti Hrvata“ Ivana Meštrovića

Vijesti iz Naddušobrižničkog ureda

Promjene pastoralnog osoblja u našim misijama

U nekim Hrvatskim katoličkim misijama došlo je do promjena pastoralnog osoblja – misionara i pastoralnih suradnika. Donosimo te promjene abecednim redom misija u kojima su se promjene dogodile.

a) misionari

Bad Mergentheim: vlč. ANTUN ODAK, misionar, napušta službu u misiji iz zdravstvenih razloga († 9.9.1986.).

Frankfurt/M.: Misionar p. STANKO DOTUR premješten je u misiju München. Njegovim nasljednikom imenovan je p. VINKO MAROVIĆ, dosadašnji dušobrižnik u njemačkoj pastvi.

P. Vinko Marović OFM

Giessen: Dosadašnji misionar p. JOSIP BEBIĆ preuzima službu voditelja misije u Kölnu. Na njegovo mjesto u Giesenu dolazi p. IVAN VIDOVIĆ, dugogodišnji dušobrižnik u njemačkoj pastvi.

Köln: Voditelj misije u Kölnu p. ANTE ANIĆ imenovan je župnikom u Domovini. Na njegovo mjesto dolazi p. Josip Bebić, misionar iz Giessena.

Ludwigsburg: Voditelj misije u ovom gradu, p. MIRKO MARIĆ, preuzima misiju Waiblingen. Voditeljem misije u Ludwigsburgu imenovan je p. PETAR

VUČEMILO, dosadašnji dušobrižnik u njemačkoj pastvi. U Ludwigsburg dolazi još jedan misionar. To je p. NEDJELJKO BREČIĆ, dosadašnji župnik u Podbablju (Imotski).

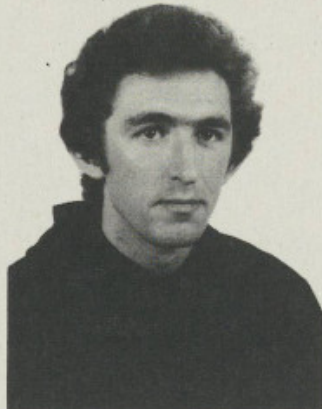
München: Misionar p. STJEPAN ŠUŠNJARA imenovan je župnikom u Domovini. Na njegovo mjesto dolazi p. Stanko Dotur, dosadašnji misionar u Frankfurtu. Misionar p. ANTE VUČKOVIĆ odlazi na daljnji studij. Na njegovo mjesto dolazi p. PETAR GULIĆ, svećenik iz Domovine.

Nürnberg: p. FRANJO MARUŠIĆ imenovan je voditeljem misije u Erlangu, a p. JOSIP STEPAN odlazi na novu dužnost u Domovini. Na njihova mjesta dolaze p. IVAN PAJTAK i p. JOSIP LJUBIĆ iz Domovine.

Ulm: vlč. JOSIP ČABRAJA, dosadašnji voditelj misije, odlazi u njemačku pastvu, a vlč. LUKA LUCIĆ preuzima misiju Rottweil. Voditeljem misije u Ulmu imenovan je vlč. BOSILJKO RAIĆ, dosadašnji misionar u Rottweilu. Vlč. IVAN MLIKOTA preuzima dio hrvatske i dio njemačke pastve u Neu-Ulmu.

Waiblingen: Voditelj misije p. IVAN ČUPIĆ imenovan je župnikom u Domovini. Na njegovo mjesto dolazi p. Mirko Marić, misionar u Ludwigsburgu.

Wetzlar: Voditelj misije p. NIKOLA ZOVKIĆ preuzima novu službu u Domovini. Njegov je nasljednik p. PERO ŠESTAK iz Domovine.

P. Pero Šestak OFM Conv.

Wiesbaden: p. ANTE ČOTIĆ, dosadašnji voditelj misije, preuzima njemačku župu Wiesbaden. Voditeljem misije imenovan je p. NEDJELJKO JERKAN iz Domovine.

P. Nedjeljko Jerkan OFM

b) past. suradnici

Frankfurt/M.: Past. suradnica s. VIDA HRSTO premještena je u misiju Wiesbaden. Na njeno mjesto u Frankfurtu dolazi s. ANKA CVITKOVIĆ, školska sestra iz Splita.

Freiburg: U ovu misiju dolazi za pastoralnu suradnicu. STELA MIJIĆ, školska sestra iz Splita.

Gosp. Josip Smoljo

Ingolstadt: g. JOSIP SMOLJO namješten je kao pastoralni suradnik u ovoj misiji.

Dok onima koji odlaze najsrdačnije zahvaljujemo za sve što su učinili za Kraljevstvo Božje u radu s našim vjernicima, dotle onima koji dolaze u naše misije ili njemačku pastvu želimo puno uspjeha i obilje Božjeg blagoslova.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Leibniz i šarena svijetla

Fra Jure se raspricao kao da sjedi pred svojim đacima u Sinju, gdje je nekoć bio profesor filozofije: „Fala Bogu, prošla nam Velika Gospa, lišće žuti i opada, dica pošla opet u školu. Godina prolazi, sveti Roko dolazi, a starost prilazi, kako reče subrat kad smo mu čestitali imendan. Još pri' dvajst lita sam s poletom traga' za djelima mog filozofa ljubimca, a sad...” Skočim mu u riječ: „Leibniz? Čitao sam to u Vašoj knjizi „Moj put kroz Njemačku!” „...a sad mi već kosa posidila!”, završi on tužno.

Iako je život u hrvatskim Centrima ljeti miran i udoban (svi na odmoru u domovini, sve prazno, jer sestre i fratri isto koriste školske ferije pa odu dolje), svejedno nismo bez posla. Baš koncem ljeta stižu ljudima brda službenih dopisa, pa što ne umiju pročitati, stovare kao zrelo grožđe na moj stol. Većina podiže žalbe protiv škrtih obračuna financamta. Da i ne govorimo o sporovima na socijalnom sudu ili o tisućama raznih prijevoda.

Dok pričamo uđe Ilija, veli „Faljen Isus”, pa mi stavi na stol porezni obračun. „Ilija”, velim, „znaš, da već tri godine ne radimo za lonštojer, financamt je to zabranio. Ne mogu ti pomoći!” On se smrkne, zamijeni ikavicu s ekavicom pa će kao crnogorski žandar: „Kaki lonštojer! Ima da mi samo napišeš žalbu!” „Žao mi je, ali ne smijem! Uzmi svoje papire, pa idemo dalje!”

Kao da ga je guja ujela! „A kog vruga ovdeka sediš, kad neš čoveku ništa pomoći?” Otvorim vrata i zovnem slijedećeg, a Ilija galami: „Sačekaću tvog kolegu iz urlaba, a tebi više niko neće doći! Il' ću da odem u naše savetovalište! A ti ovde dalje zafrkavaj Jugoslavene!” Reče, zalupi vratima i ode.

Mnogi naši ljudi, manji od makova zrna, obično uljudno mole za uslugu i obećavaju nagradu, kao Ante iz Zmijavaca, koji se navodno srami ponuditi „za piće”, već uvijek obećava: „Biće lipe jabuke, ne brini ti ništa!” a onda priča okolo da je dao „karitasu” 100 maraka. Al', ima ih koji su uvjereni da se novcem, vezama, a nekiput i silom doista može sve postići. Kad im ipak nešto odbiješ, onda im se sva uljudnost oroni s lica, kao malter sa starog zida, pa najed-

nom gledaš u tvrde oči lukavog prostaka.

Fra Jure sluša zabezeknut pa onda pita: „Ma kaki je ovo čoban? Baš me podsica na fra Nikolu „Mumina” koji je reka' o nekom fratri: „Gonite rđu natrag u Guču Goru, odakle je pobiga!”

„Fra Jure”, kažem ogorčeno, „u 22 godine nisam se ni s kim posvadio, al' se nisam navikao na balkansko ponašanje, nepravdu i klevete. Ono što mislim, to otvoreno po istini rečem! A ko ne smijem raditi oko „lonštojera”, neću to napraviti. Ako vidim da neko nema šanse za rentu, to mu po istini i kažem!”

Fra Jure se smije: „Ostarija si, al' još nisi naučija da nema veće uvrede neg čista istina! Moš našem čoviku pričat bale, lagat mu, mazat mu med oko brka, al' sačuva' te Bog, da mu kažeš istinu! Zato naši rukovodioci ni ne kažu narodu svu istinu. Al' da ti sad kažem jednu filozofsku”, nastavi fra Jure: „Moj dragi Leibniz, po rodu Poljak katolik, kašnje protestantski filozof Prusije, vako piše o pomirenju zavađenih Crkava, ka' da je predviđija drugi Vatikanski koncil: „Tribalo bi nam bolje psihologije, al' još više razumijevanja jedni za druge!” Protestant, a o sebi piše da je „u srcu katolik”.

Oko podne, kad se čekaonica ispraznila, odem gore u kapelicu pa u srcu govorim: „U tebe se uzdam, Gospode, neću se nikad pokolebat. Neka u svemu bude tvoja volja, samo mi daj milost ljubavi i vjere!” Iz čoška, iza harmonija, začujem fra Jurin glas: „Teško ti je našem rvackom narodu, Bože dragi! Svi pošteno rade, štede, žrtvuju se za dicu i zemlju, nediljom kleče u crkvi i mole rašireni' ruku, baš ka' sveti Frano na Verni – al' će istog dana, za sitnicu, Ilija il' Mate u kafani povući nož, il' bez razloga izmlatiti ženu, privarice, ukrašće. Oprosti mu, Bože, il' je bija pod gasom, il' ima u tom trenutku đavla u krvi – porcija balkanske baštine naši' pređa!”

Onda priđe bliže, pa neko vrijeme šutke sjedimo pred oltarom. „Sinko”, počne fra Jure tiho, „ne misli više na nesritnog Iliju i one njemu slične! Ni narod ni čovik nije iz jednog komada, ka' granit. Al' baš u našu domovinu i dušu se mač razdora dublje zabio: Istok i Zapad, Carigrad i Rim, narod i vodstvo, dobro i zlo! Koliko razni krvi, kultura, običaja i vira se nakupilo i stopilo u nama, baš ka' u ovoj šarenoj svići na oltaru! Pa ka' što fitilj drži zajedno razne slojeve i bo-

je voska il' parafina, koje je svičar iz više dijelova salio, tako nas Crkva nosi u ruci kroz povist. Kod nas Rvata gori šarena sviča mahom čisto i lipo, al' nekiput se zadimi pa zaudara ka' paka'. Ima je Leibniz pri 200 godina pravo, kad je pisa' ono o razumijevanju!”

Na staklenom šarolikom mozaiku iza oltara zrcali se drhtavo svjetlo uljene lampice i blago jesensko sunce iz dvorišta, kao da se nadmeću, tko će pred Bogom ljepše izgarati.

„Ti sebi umišljaš”, nastavi fra Jure mirno, „da ti je nesritni Ilija učinija nepravdu, a da si ti vavik pravedan. Al' niko ni' samo anđeo il' samo sotona! Svi smo i dobri i zli! Gle naše švapske domaćine: pametni, spretni, stvaratelji visoke umjetnosti: Bach, Mozart, Beethoven, Goethe, Schiller – a onda se dali zavest od bidnog Hitlera pa ubijali nedužne po cijeloj Europi! Il' uzmi nas Dalmatince: nema što, čisti smo Rvati, al' svejedno nam dvolični Mlečani ostaviše svoj trag u krvi i jeziku, pa smo gizdavi, brbljavi i promecurni ka' Talijanci! Al' i vi, ondi na Siveru, imate u svojoj svići života dobre i zle baštine od Švaba: marljivi i savisni, al' nekiput dosadni i tvrda srca! Da i ne govorim o Bizantinima, Turcima i drugim orijentalcima, koji su nas u povisti proželi svojim balkanskim držanjem.”

Prekrižim se svetom vodom pa pođem u ured. Fra Jure mi za oproštaj reče: „Za nas Rvate ima samo jedan spas i sidro: Ostat ka' dite u krilu matere Crkve – inače će nas il' lažni Istok il' materijalistički Zapad progutat pa ispljuvat! Kaka nova ekonomija, situacija il' sve te novotarije! Crkva jedina veže našu vičnu dušu i zemaljsko tilo zajedno, baš kao što stijenj drži lipu šarenu sviću.” Onda odmahne rukom pa se nasmije: „Ko se ne usudi udariti magarca, mlati po sedlu! Tako i oni Ilija: kriv mu financamt, kriv mu cili svijet – a on se ljuti na tebe! Ne boj se, doće ti on jopet kad mu zatribaš!”

Ivo Hladek

Crtica s ljetnog odmora „Zmije i Hrvati”

Mislim da nema ovdje našega čovjeka koji se na raduje svom ljetnom odmoru, a naročito mi Primorci.

I naš urednik „Žive zajednice” nađe se tako usput jedne nedjelje u kolovozu, u malom selu iza Biokova, čuvši da se tamo zbiva pravo slavlje ispred crkve na brežuljku, vidljivu sa svih strana prilaz selu.

A vruće je, Bože mili, peče tvoj „zvizdan”, žari se kamen, a cvrčci neumorno nastavljaju svoj ljetni koncert. S ove strane Biokova nema mora niti vike s plaže. Ostade to s druge strane, u Brelima i Makraskoj. Ovdje se danas slavi sakrament potvrde.

52 djece, a petero je došlo iz Njemačke da se ovdje krizma sa svojim vršnjacima, te da ovaj dan ostane posebno upečaćen u njihovoj duši i da se cijeloga života na nj radosno sjećaju. „Crkva je premalena da bi mogla primiti sve goste i mještane”, kaže mi don Marin, mladi svećenik, žilav i pun energije i vrlo obljubljen od svojih župljana, „zato će se sveta Misa održati u hladovini ispred crkve”.

A djeca – u dva reda kao bijeli anđeli pred oltarom. S njima generalni vikar Mile Vidović i šest svećenika. Sve su djeca naučila: recitale, pjesme, ritmičku vježbu „Zemljo moja”... Veličanstven prizor, a iznad nas vedro i beskrajno plavo nebo. Sve ovdje miriše. Nije ovo „Stuttgart”. Nema ovdje ni „fa-

brike ni baustelle”, diši slobodno punih pluća – miris kadulje i smilja...

U svom razmišljanju sretah se sa starijom koje dvoje unučadi danas prima Duha Svetoga.

„Bit će u nas velika fešta. Došli su za – ovu priliku moji iz Njemačke” – pripovijeda baka. „Čekali su četiri godine dok kod nas u selu bude krizma. Naš župnik čekao dok su svi stigli iz svita. Bože moj, da mi je netko prije rekao da ću doživjeti 80 godina i ovaj dan... a imam eto i troje praunučadi. Živim već deset godina sama, udovica.

Dica po svitu, jedna ćer u Kanadi, dva sina u Njemačkoj, jedna ćer u Splitu s obitelji, nikoga nema uz mater. Sedmero sam ih rodila, tri sina umrla malena za vrime rata, bilo je glada i teškoga siromaštva! Vidite ovaj krš i Božje sunce kako prži. Teško se ovde živilo, a u litno doba nije bilo ni vode da žed ugasiš. Hvala Bogu, danas ima svega, a voda mi u kući teče, sve mi je pri ruci, ali me samoća ubi!

Da ne znam čitati i pisati, teško bi prošla zimi, čitam sav kršćanski tisak. Moja dica dođu više puta u godini i ja eto navikla da živim od tih sastanaka i rastanaka brojeći dane i čekajući brzojave.

Pišu mi i unučad, znaju oni hrvacki jezik i idu na Misu svake nedilje. Kažu da su bili i na Biblijskoj olimpijadi. Zovu i mene da pođem s njima, da vidim

di žive i rade. Ali neću ja nikuda iz svoje kuće, pa makar bilo i gore.”

Pozva nas baka sva radosna da pogledamo gdje to njeni slave. Uz dobru kapljicu domaćega vina i pršuta, susreo se naš urednik s dragim i poznatim licima iz njegove bivše misije.

Slavilo se vani, pred kućom na bunaru, u hladu ispod trsa loza odrne.

Starica bijaše i raspoložena i zaplakana: „Eto, u tuđoj se zemlji ovo dvoje unučadi rodi, krsti, primi svetu pričest. Slike su mi slali i pisali: ali ovo je za me najveća radost, jer ovo slave sa svojim i u svojoj kući!” Oprostih se od starice bake i njenih svečara želeći joj još više radosnih sastanaka s njenim „gastarbeiterima”.

Dok okakvih obitelji bude, neće se ugastiti naša ognjišta, a starice-majke će sa suzom u oku i s velikim pouzdanjem u Boga dočekati drugo ljeto da zagrlje svoje najdraže.

Za ovo malo mjesto za Biokovom napisao nedavno u „Glasu koncila” jedan posjetitelj: „Ovdje su mogle preživjeti samo zmije i Hrvati”.

N. Eremut

**ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

6000 Frankfurt a.M. 50

An den Drei Steinen 42, Tel. (069) 54 10 46

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić

Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija

Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,
Stanka Vidačković,
p. Jozo Župić

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Krizmanici ma u domovini znaju se vrlo često pridružiti njihovi vršnjaci i sunarodnjaci iz inozemstva. Na slici: ovogodišnji krizmanici u župi Žeževica. Među njima ih je i nekoliko iz SR Njemačke.

Scholl + Klug Druckerei GmbH - 6082 Mörfelden-Walldorf

Postvertriebsstück D 2384 E Gebühr bezahlt: